duiding

Dit is mijn hof

duiding

"De mensen uit de streek hebben dit nooit gewild"

14 SEPTEMBER 2015 – LAATST BIJGEWERKT OM 4 APRIL 2020 15:54

“Het was een schok toen de brief kwam met het onteigeningsbesluit. De akkers en weiden moesten plaatsmaken voor het nieuwe natuurcompensatiegebied. Vier boerderijen moesten worden gesloopt. Tegen boer Roger had men eerder nog gezegd dat Hof ter Walle bewaard zou blijven omdat het in de inventaris van bouwkundig erfgoed was opgenomen. Het was een totale breuk met het landschappelijk verleden van deze streek, die al in de twaalfde of dertiende eeuw voor het eerst was ingepolderd en sindsdien nooit iets anders dan landbouw had gekend. De planners hadden schijnbaar willekeurig een gebied uitgekozen zonder rekening te houden met de families die er al eeuwen boerden en tegen het water vochten. Grote, fiere polderboeren…” Door het verhaal van de Wase polderboeren neer te pennen, hoopt Chris de Stoop dat het nooit zal vergeten worden dat “een schoon cultuurlandschap vernietigd wordt omdat haven en natuur de polder onder elkaar verdelen”. In deze geVILT gunnen we de lezer een korte passage uit zijn ophefmakende boek ‘Dit is mijn hof’.

“God schiep de wereld en de boeren schiepen de polder”, zo klonk het vroeger in de Wase polder. Nu wordt de nieuwe bestemming minutieus bedacht door ingenieurs en adviesbureaus, die alles langs de meetlat legden, tot de vogels en padden toe. In geen tijd werd een grote zoetwaterkreek uitgegraven. De mensen die nu nieuwe natuur schiepen, zijn dezelfde die elders oude natuur vernielden.

Het jaar daarop werden er al veel kievitten, gruto’s, tureluurs, kluten en zelfs veldleeuweriken gespot. Ze werden uit andere gebieden aangetrokken en streken enthousiast neer in Putten West. Duizenden ganzen kwamen op de kreek af. Het werkte. Het werkte zoals een voederplank die je in de tuin zet en die alle vogels uit de buurt lokt. “Maar wat is de betekenis van een natuurgebied dat geen wortels heeft in het landschap en dat slechts tijdelijk is”, vraagt Roger, de laatste bewoner van Hof ter Walle in Kieldrecht, zich af. “De haven wil het binnen enkele jaren al innemen.”

haven.Antwerpen_geVILT.jpg

Boerderijen moeten wijken voor ‘echte’ natuur

De laatste koe die wordt opgeladen, de laatste oogst die de schuur in gaat, stoppen met boeren, het snijdt zo diep. De hoeve laat Roger niet los en hij laat de hoeve niet los. Je kunt een boer wel uit het land zetten maar het land niet uit een boer, weet hij. Hij komt nog liever elke dag naar deze voorouderlijke ruïne kijken dan achter de geraniums te zitten.

Roger was erbij toen de slopers van Afbraakwerken Smet op een ijskoude ochtend naar Hof ter Walle kwamen. Hij kende hen goed. Een boerenfamilie van enkele straten verder, die niet alleen in de landbouw maar ook in de sloperij bedrijvig is. Na korte tijd is Roger afgedropen, omdat hij het niet meer kon aanzien. Waarom de afbraak nu toch nodig was? Volgens de natuurorganisaties om een 'homogeen natuurgebied' te hebben, zonder 'verstoring' voor de broedvogels. Blijkbaar storen vogels zich meer aan huizen en hoeves dan aan dokken en fabrieken.

HofterWalle_Vlaamsegemeenschap.jpg

De afbraak van Hof ter Walle draaide uit op een veldslag tussen actievoerders en agenten. De actiegroep Doel 2020 bezette een tijdlang het erf, maar werd door de politie hardhandig verwijderd. Een bulldozer ramde het oude hek en legde de zijmuren van de schuur plat. Demonstranten werden uit het eikenhouten dakgebinte geplukt. Maar omdat er zoveel protest bleef komen, werd de afbraak uiteindelijk gestaakt in afwachting van een onderzoek naar de erfgoedwaarde van de hoeve.

Hof ter Walle werd na het erfgoedonderzoek beschermd. De monumentale polderschuur moet heropgebouwd worden. Maar Roger gelooft er niets van. Bijna alle oude, waardevolle boerderijen die het geheugen van de polder vormden, zijn de afgelopen jaren verdwenen. "En ook dit hof zullen ze gewoon laten vervallen, dan lost het probleem zich vanzelf op." Het is alsof er nu al iets wezenlijk verloren is wat deze plek maakte tot wat ze was. Het is alsof er een strofe uit het gedicht werd geschrapt. En ook de dichter zelf.

kerncentrale.Doel.energie_geVILT.jpg

Het landschap is pijlsnel aan het vertrutten

Op een bord staat dat er een 'tijdelijke broedzone voor strandvogels' is ingericht. Voor slechts enkele jaren, ook al kost het weer miljoenen euro's. Waarom strandvogels op tientallen kilometers van de zee? Omdat de opgespoten havenvlakte, die jaren braak bleef liggen, er als een strand uitzag en kluten en visdiefjes aantrok. En die hebben recht op compensatie nu de haven hun terrein inneemt.

Op de vroegere velden van de Antoniushoeve ligt een reeks kleine eilandjes, die in recordtempo met tientallen bulldozers, kranen en vrachtwagens zijn aangelegd. Het werk moest snel opgeknapt worden voor het broedseizoen aanbrak. Het probleem is dat het water hier permanent op peil moeten worden gehouden met pompen. Bovendien moeten de eilandjes regelmatig gemaaid, gefreesd en met zand en schelpjes bestrooid worden om er als stranden te blijven uitzien.

nieuwenatuur.haven.Waaslandpolder_geVILT.jpg

Ze liggen er nu al bij als een idyllisch plaatje, zo vlot gaat natuurontwikkeling. Het schilderachtige contrasteert fel met het polderland dat het vroeger was. Dit is echter kwaliteitsnatuur met hoge natuurwaarden, zeggen de officiële teksten. Niet voor gewone mensen, maar voor 'conaisseurs' die de natuur registreren als een optelsom van soorten en aantallen. Als een puntenkaart waarop ze de score bijhouden.

Het is een zeer technisch verhaal, geen romantische bevlieging. De ingreep was dringend nodig omdat de 'instandhoudingsdoelstellingen' niet gehaald werden voor bepaalde vogels, die volgens het Europees milieurecht moeten worden beschermd. Vooral de kluut, of nummer A123 in Bijlage I van de Vogelrichtlijn. Hij zit inderdaad in het mulle zand te broeden. Met zijn zwart-witte kop en zijn naar boven gebogen snavel. Het werkt dus, ook hier. De kluut heeft de wegwijzers gevolgd. Er is maar één knelpunt: hij wordt letterlijk omsingeld door de A176, honderden schreeuwende meeuwen. De eilandjes zien er wit van als ijsschotsen.

haven.natuur.Antwerpen_geVILT.jpg

Mij krijgen ze niet van mijn land

Het is eind maart 2013 en het sneeuwt. De lente valt met bakken uit de lucht. We zijn met meer dan honderd boeren, ondanks het hondenweer. Een karavaan tractoren blokkeert de Farnesebrug bij de sluis van Kallo. Er kan geen schip meer door. Het is een luidruchtige betoging tegen het plan om weer 1.500 hectare landbouwgrond in te nemen voor havenuitbreiding, waarvan de helft voor natuurcompensaties. Samen ruim drieduizend voetbalvelden, zo groot als de Antwerpse binnenstad.

"We zijn verraden en in ons gezicht gespuwd, en de volgende keer leggen we de hele haven plat", schreeuwt Piet Vanthemsche, de nationale voorzitter van Boerenbond. In geen jaren heeft de bond, die niet alleen een beroepsorganisatie maar ook een commerciële holding is, zo strijdbaar geklonken. Guido Van Mieghem, de plaatselijke voorzitter, gaat er van de weeromstuit weer in geloven dat zijn erf uit de as zal herrijzen. "Mij krijgen ze niet van mijn land. Over mijn lijk."

haven.boerenprotest_geVILT.jpg

Voorbij de sluis, tegen de Schelde aan, wordt de elektriciteitscentrale afgebroken, waarvoor de boeren al in 1967 onteigend werden, de eerste industrialisering hier. Dat leidde toen tot wilde acties die helemaal uit de hand liepen, inclusief de gijzeling van een onteigeningscommissaris in Kallo. Na hen zouden nog duizenden mensen onteigend worden voor de havenuitbreiding. En de uittocht gaat voort.
Chris de Stoop veegt de vlokken uit zijn ogen en ziet naast de sluis een kraan staan op het nieuwe eco-golfterrein, op de plaats waar vroeger een kapitale boerderij stond. De golfclub moet nu ook voorzieningen aanleggen voor de rugstreeppad en moeraswespenorchis, zo niet, dan wordt het werk stilgelegd. Er zal op negen holes gespeeld kunnen worden, wat goed nieuws is voor havenbonzen die graag een balletje komen slaan. Wel oppassen om tussen de zevende en achtste hole geen rugstreeppad te raken.
Ben je geïntrigeerd door het verhaal van Chris de Stoop? Lees dan het boek 'Dit is mijn hof' dat je kan bestellen bij uitgeverij 'De Bezige Bij'. Op de Facebookpagina van VILT verloten we enkele exemplaren van het boek. De gelukkige winnaars zijn de vier lezers die het snelst de naam doorgeven van het boek dat de Stoop schreef nadat hij een jaar in spookdorp Doel verbleef.

VILT vzw
Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact
M • info@vilt.be

Volg ons op:
screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen
Crafted by Brigada